Laura Șerbănescu,
Mușata-Dacia Bocoș, Ioan Ioja

POLIROM

MANAGEMENTUL PROGRAMELOR DE FORMARE CONTINUĂ A CADRELOR DIDACTICE

Ghid practic

Științele educației
Structuri, conținuturi, tehnici

III 2 58 00

Laura Șerbănescu,
Mușata-Dacia Bocoș, Ioan Ioja

MANAGEMENTUL PROGRAMELOR DE FORMARE CONTINUĂ A CADRELOR DIDACTICE

Ghid practic

Cuvânt-înainte de Constantin Cucoș

Cuvânt-înainte de Romiță Iucu

C-286179

286179
UNIVERSITATEA
"DUNĂREA DE JOS" GALAȚI
BIBLIOTECA 2

POLIROM
2020

Cuprins

Cuvânt-înainte (Constantin Cucoş) 9

Cuvânt-înainte (Romiţă Iucu) 11

Capitolul 1. Repere conceptuale şi abordări strategice actuale în formarea iniţială şi continuă a cadrelor didactice 15

1.1. Competenţele profesionale în cariera didactică 15

1.1.1. Competenţa didactică şi (re)semnificarea ei în sistemul formării cadrelor didactice 15

1.1.2. Aptitudinea pedagogică 24

1.1.3. Rolul competenţelor profesionale în formarea cadrelor didactice 26

1.2. Profesionalizarea carierei didactice 29

1.2.1. Cariera didactică: perspectiva profesionalizării 29

1.2.2. Profesionalizarea cadrelor didactice – o realitate actuală multidimensională 33

1.3. Standardele profesiei didactice – repere fundamentale în profesionalizarea pentru cariera didactică 35

Capitolul 2. Formarea cadrelor didactice – abordare integrativ-sistemică 39

2.1. Subsistemele formării iniţiale şi continue pentru profesori şi autoformarea. Legăturile sistemice dintre ele 39

2.2. Politici educaţionale europene şi naţionale 41

2.2.1. Obiectivele formării cadrelor didactice în Uniunea Europeană şi în România 41

2.2.2. Particularităţi europene şi naţionale ale politicilor referitoare la formarea cadrelor didactice 42

2.2.3. Politici, strategii şi programe de formare continuă în România 52

2.3. Modele europene de formare profesională a cadrelor didactice 59

2.3.1. Formarea iniţială a profesorilor în Europa 59

2.3.1.1. Calificarea deplină a profesorilor care au finalizat formarea iniţială 63

2.3.1.2. Rutele alternative pentru o calificare didactică 63

2.3.1.3. Stagiatura şi mentoratul – modalităţi de sprijin profesional pentru cadrele didactice 64

2.3.2. Modele, strategii şi măsuri în dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice din Europa 66

2.3.2.1. Statutul dezvoltării profesionale continue 66

2.3.2.2. Planificarea dezvoltării profesionale continue la nivelul şcolii. . . . 67
2.3.2.3. Nivelurile de autoritate responsabile de definirea nevoilor şi a priorităţilor dezvoltării profesionale continue 68
2.3.2.4. Măsurile pentru facilitarea participării cadrelor didactice la activităţile de dezvoltare profesională continuă 68
2.3.2.5. Suportul specializat pentru profesorii cu elevi cu dificultăţi generale de învăţare 69
2.3.2.6. Sprijinul pentru problemele personale şi profesionale 70
2.3.3. (Auto)managementul carierei 71
2.3.3.1. Tipurile de structuri ale carierei şi avansarea 71
2.3.3.2. Evoluţia carierei didactice 72
2.3.4. Cadrele de competenţe pentru profesori emise de autorităţile de cel mai înalt nivel 74
2.3.4.1. Implementarea cadrelor de competenţe ale cadrelor didactice. . . 74
2.3.4.2. Ariile de competenţă şi nivelul de detaliu 74
2.3.4.3. Diferite întrebuinţări ale cadrelor de competenţe ale cadrelor didactice 75
2.4. Domenii inovative în dezvoltarea profesională a cadrelor didactice 76
Anexe 80

Capitolul 3. Subsistemul formării iniţiale a cadrelor didactice din România – caracterizare generală, contextualizare legislativă, educaţională şi curriculară naţională şi europeană 101
3.1. Cadrul legislativ, instituţional şi curricular al formării iniţiale în România 101
3.2. Competenţele profesionale formate în departamentele pentru pregătirea personalului didactic 110
3.3. Practica pedagogică a viitorilor profesori 117
3.3.1. Repere normative în realizarea practicii pedagogice a viitorilor profesori 117
3.3.2. Repere teoretice în practica pedagogică a viitorilor profesori 118
3.4. Stagiatura în învăţământul preuniversitar 120
3.4.1. Debutul profesional în cariera didactică. 120
3.4.2. Mentoratul de stagiatură 122
3.4.2.1. Conceptul de mentorat de stagiatură. 122
3.4.2.2. Stadiile de dezvoltare a relaţiei de mentorat de stagiatură 125
3.4.2.3. Actorii implicaţi în activitatea de mentorat de stagiatură 128

Capitolul 4. Subsistemul formării continue a cadrelor didactice din România – caracterizare generală, contextualizare legislativă, educaţională şi curriculară. 135
4.1. Formarea continuă în România – repere legislative 135
4.1.1. Dezvoltarea profesională 135
4.1.2. Evoluţia în cariera didactică 144
4.2. Cadrul naţional al definirii competenţelor pentru formarea continuă 147
4.3. Standarde profesionale naţionale pentru formarea continuă 150

Capitolul 5. Programele de formare continuă a cadrelor didactice – instrumente de dezvoltare a competenţelor 153
5.1. Proiectele şi programele în contextul formării cadrelor didactice – analiză comparativă multicriterială 153
5.2. Accepţiunea actuală asupra programelor de formare continuă a cadrelor didactice 158
5.3. Caracteristicile programelor de formare continuă a cadrelor didactice ca elemente de curriculum de suport 161
5.4. Nevoile de formare profesională a cadrelor didactice – punct de plecare în construcţia curriculară a programelor de formare continuă 167
5.5. Analiza nevoilor de formare profesională a cadrelor didactice – caracterizare, etape implicate şi criterii de calitate 169

Capitolul 6. Curriculumul programelor de formare continuă a cadrelor didactice 173
6.1. Curriculumul programelor de formare continuă a cadrelor didactice şi componentele sale structurale 173
6.2. Finalităţile programelor de formare – componenta structurală centrală a programelor de formare 174
6.2.1. Scopuri şi obiective educaţionale 175
6.2.2. Obiective operaţionale 179
6.2.3. Paradigma competenţei şi formularea finalităţilor educaţionale 182
6.3. Conţinuturile curriculare ale programelor de formare 184
6.4. Strategiile didactice ale programelor de formare 188
6.4.1. Tipul de experienţă de învăţare şi formare 189
6.4.2. Sistemul metodologic 189
6.4.2.1. Clarificări terminologice 189
6.4.2.2. Prezentarea selectivă a unor metode didactice 191
6.4.3. Sistemul mijloacelor de învăţământ 216
6.4.4. Formele de organizare a activităţii formabililor 221
6.5. Strategiile de evaluare a formabililor 222

Capitolul 7. Managementul curricular şi managementul administrativ al programelor de formare continuă a cadrelor didactice 229
7.1. Managementul curricular al programelor de formare continuă a cadrelor didactice 229
7.1.1. Proiectarea curriculumului 231
7.1.2. Aplicarea/implementarea curriculumului 239
7.1.3. Evaluarea curriculumului 244
7.1.3.1. Evaluarea internă 245
7.1.3.2. Evaluarea externă 248
7.2. Managementul administrativ al programelor de formare continuă a cadrelor didactice 249
7.3. Certificarea personalului didactic care a finalizat programe de formare continuă 255
7.4. Măsuri referitoare la desfăşurarea programelor de formare continuă acreditate, destinate personalului didactic din învăţământul preuniversitar, în contextul pandemiei COVID-19 259

Exerciţii şi aplicaţii 261
A. Exerciţii reflexive 261
B. Exerciţii şi sarcini de lucru aplicative 262
C. Exerciţii creative 264
D. Exerciţii integratoare 265

Bibliografie 267